

Kulturdepartementet

Arbeids- og sosialdepartementet

Oslo, 23.februar 2021

Kunstnernettverket samler 19 landsomfattende organisasjoner som representerer skapende og utøvende kunstnere i Norge. Samlet har disse forbundene om lag 30 000 medlemmer. Nettverket arbeider med kunstnerpolitikk, med særlig vekt på kunstneres inntektsforhold, sosiale rettigheter, stipend, vederlag og opphavsrett.

Forslag til sysselsettingstiltak for kunstnere

Svært mange av Norges kunstnere og kulturarbeidere har fra før en utfordrende økonomi og er nå i en ekstra økonomisk sårbar situasjon som et resultat av den vedvarende pandemien. Spesielt kunstnerne i det frie feltet har en lappeteppeøkonomi som har ført til at mange ikke har hatt mulighet til å søke kompensasjonsordningene som ble opprettet for å svare på koronakrisen. Menon-publikasjon nr 131/2020 oppsummerer følgende: *Av de 2677 som jobbet helt eller delvis med kunst- og kulturfeltene oppgir 20 prosent at de ikke lenger har denne yrkesstatusen, og det er videre 12 prosent av dem som ikke lenger jobber innen kunst og kultur overhodet. Jo lenger krisen varer jo større vil den permanente exiten bli. Varer krisen ut 2021 tror vi at en god del skapere og utøvere vil forlate sektoren permanent. Hvor stort antallet blir er det vanskelig å anslå.*

Kunstnere er hardt rammet innen alle felt. Forfattere står uten formidlingsoppdrag, de oppdragene som utgjør en viktig og ofte oversett kjerne i deres økonomi. Musikere selger sine instrumenter for å finansiere hverdagen, noe som igjen fratrar dem muligheten for framtidig levestruktur. Frie danse- og teaterkompanier står uten oppdrag både innenfor og utenfor landets grenser. Det samme gjelder komponister. Det er kraftig nedgang i salg av kunst og lav aktivitet i mange visningssteder, noe som vil få alvorlige konsekvenser for de visuelle kunstnerne i lang tid framover. Alt dette vil skade Norges kulturliv stort og krever en økt samfunnsinnsats for å finne løsninger. Regjeringen har kommet med flere gode kunstpolitiske ordninger, og midlertidige stipend har vært et tiltak rettet mot alle skapende kunstnere og et treffsikkert tiltak for heldige stipendmottagere. Det er en hard utvelgelse i kunstverden og det er kunstnere vant til. Bare 10 % av landets kunstnere mottar hvert år statlige stipend, det gjelder også for de midlertidige koronastipendene.

I løpet av 2020 har det blitt enda tydeligere at mange kunstnere i lange perioder finansierer sitt eget kunstnerskap med ulike lønnsoppdrag knyttet til både annet kunstnerisk og ikke-kunstnerisk arbeid. Det gjelder både de som er i starten av sin karriere og meriterte kunstnere med lang fartstid. Dette er med på å bidra til den lappeteppeøkonomien som er typisk for selvstendig næringsdrivende kunstnere, frilansere og korttidsansatte. For mange har oppdragene helt eller delvis stoppet opp i løpet av 2020 og trenden fortsetter i 2021. Dette gir selvfølgelig stor økonomisk utrygghet for dem det gjelder og har ført til problemer for mange. Situasjonen er fortløpende på individnivå og svært uheldig fra et samfunnsøkonomisk perspektiv.

Vi vil peke på noen av arbeidsmarkedstiltakene som ble igangsatt under finanskrisen 1990-1995 der målet var å få bedre sysselsetning og kompetanseheving blant den arbeidsledige delen av befolkningen. Det ble etablert ordninger som var svært godt egnet for kunstnere, slik som Kaja-ordningen, SKAP-midler til kulturformål og Springbrettprosjektet.

Tiltakene var et samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner, og ble håndtert av det som den gang het Arbeidsformidlingen. I SKAP-ordningen ble kunstnere midlertidig ansatt i ulike kunstinstitusjoner i opptil

WWW.KUNSTNERNETTVERKET.NO POST@KUNSTNERNETTVERKET.NO

ett år og bidro med sin kompetanse på ulikt vis. Enkelte kunstnere opprettet også egne arbeidsplasser med lønnsmidler fra ordningen i en begrenset periode. Springbrettprosjektet bidro til at unge skuespillere/scenekunstnere/dansere/manusforfattere skulle slippe å melde seg arbeidsledige og heller utøve yrkene sine. Prosjektet ga utøverne mulighet til blant annet å produsere egne forestillinger de ble lønnet for dersom de selv holdt produksjonslokalene. Gruppene besto ofte av både skuespillere, musikere, manusforfattere og regissører og produserte forestillinger vist både i egne lokaler og som turnéforestillinger.

I dag som den gang er mange institusjoner som omgir kunstlivet under hardt press grunnet pandemien, i likhet med kunstnerne selv. Tiltakene på nittitallet bidro til positiv vekst. Et samarbeid mellom kunstnere og institusjoner, små og store, vil også nå bidra positivt til vekst og utvikling i kulturlivet

Vi har følgende forslag:

- Det opprettes midlertidige sysselsetningstiltak i regi av NAV. Ordningen kan inngå i allerede eksisterende deler av NAV-systemet, slik at den blir lite krevende å organisere og effektivisere.
- Kunstnere skal ikke gå inn i ordinære stillinger som normalt ville vært utlyst og finansiert på annen måte.
- Med institusjoner menes her både store institusjoner som museer, teatre, bibliotek, undervisningsinstitusjoner osv., men også mindre institusjoner som kunstnerstyrte gallerier, dansekompanier, musikkensembler, teatergrupper og andre nyskapende prosjekter som kan vise til framtidig lønnsomhet m.m.
- Enkeltstående kunstnere kan også inngå i kunstnerisk samarbeid med en eller flere institusjoner.
- Det bør være mulig både for kunstner og institusjon å foreslå et samarbeid.
- Det opprettes midlertidige stillinger med ulik prosentgrad fra 10 til 100 % etter behov.
- Det forutsettes at stat, fylkeskommuner og kommuner finansierer ordningen i sin helhet gjennom sysselsettingstiltak i regi av NAV og at institusjonene ikke belastes økonomisk.

Kunstnernetverket ser fram til videre samtaler om å etablere gode ordninger i samarbeid med NAV som et ledd i å gjenåpne kulturlivet. Vi vil også understreke at det vil være kunstnere som vil falle utenfor en slik ordning/mulighet og for disse må man se på andre løsninger. Alle ordninger som i dag ivaretar feltet må derfor videreføres fram til krisen er over, og tiltak må justeres og utvikles etter behov.

På vegne av Kunstnernetverket,
vennlig hilsen

Monica Boracco
Leder, Kunstnernetverkets arbeidsutvalg

WWW.KUNSTNERNETTVERKET.NO POST@KUNSTNERNETTVERKET.NO

NORSKE BILLEDKUNSTNERE | NORSKE KUNSTHÅNDVERKERE | FORBUNDET FRIE FOTOGRAFER | GRAFILL | NORSKE BARNE- OG UNGDOMSBOKFORFATTERE
DEN NORSKE FORFATTERFORENING | NORSKE DRAMATIKERES FORBUND | NORSK OVERSETTERFORENING | NORSK FAGLITTERÆR FORFATTER- OG OVERSETTERFORENING | GRAMART
MUSIKERNES FELLESORGANISASJON | NORSK KOMPONISTFORENING | NOPA - NORSK FORENING FOR KOMPONISTER OG TEKSTFORFATTERE | NORSK SKUESPILLERFORBUND
NORSK SCENEINSTRUKTØRFORENING | NORSKE DANSEKUNSTNERE | NORSK FILMFORBUND | NORSKE FILMREGISSØRER | NAVIO- NORSK AUDIOVISUELL OVERSETTERFORENING